

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Planprogram for Kommunedelplan for naturmangfold 2026-2036

Vedtatt av
Bystyret

Dato
11.09.25

Innholdsfortegnelse

1 Premisser for planarbeidet.....	2
1.1 Bakgrunn for planarbeidet.....	2
1.2 Planens mål	2
1.3 Planavgrensning	3
1.4 Nasjonale føringer.....	4
1.5 Regionale føringer.....	5
1.6 Lokale føringer	5
2 Hovedinnholdet i planen	6
2.1 Plandokumentet	6
2.2 Handlingsprogram.....	6
3 Utredningsbehov i planprosessen.....	7
4 Planprosess og framdriftsplan.....	8
5 Medvirkning	9

1 Premisser for planarbeidet

1.1 Bakgrunn for planarbeidet

I Planstrategi for Fredrikstad kommune 2024-2027 er det vedtatt at Kommunedelplan for naturmangfold skal rulleres i 2026, med følgende beskrivelse om innholdet:

Foreslå bevarings- og restaureringstiltak og gi retningslinjer for saksbehandling i arealsaker. Handlingsplan fremmede arter, Handlingsplan bekker og Handlingsplan Hunnebunn innarbeides i denne planen, og temaplan fremmede arter, samt tiltaksplan for vannforekomster (mm).

Fredrikstad kommune deltok i et nasjonalt pilotprosjekt om utarbeidelse av kommunedelplaner for naturmangfold i 2016. Pilotprosjektet var initiert av Miljødirektoratet, og medførte at Fredrikstad ble blant landets første kommuner til å vedta en kommunedelplan for naturmangfold i 2018. Kommunen har i arbeidet med oppfølging av planen gjort seg flere erfaringer, som vi vil dra nytte av i ny planprosess.

Dette planprogrammet beskriver planprosessen for arbeidet med Kommunedelplan for naturmangfold 2026-2036.

Kommunedelplanen skal begrunne kommunens langsiktige mål innenfor området, vise hvilke utfordringer man står ovenfor og redegjøre for strategier for en ønsket utvikling av naturmangfoldet i kommunen.

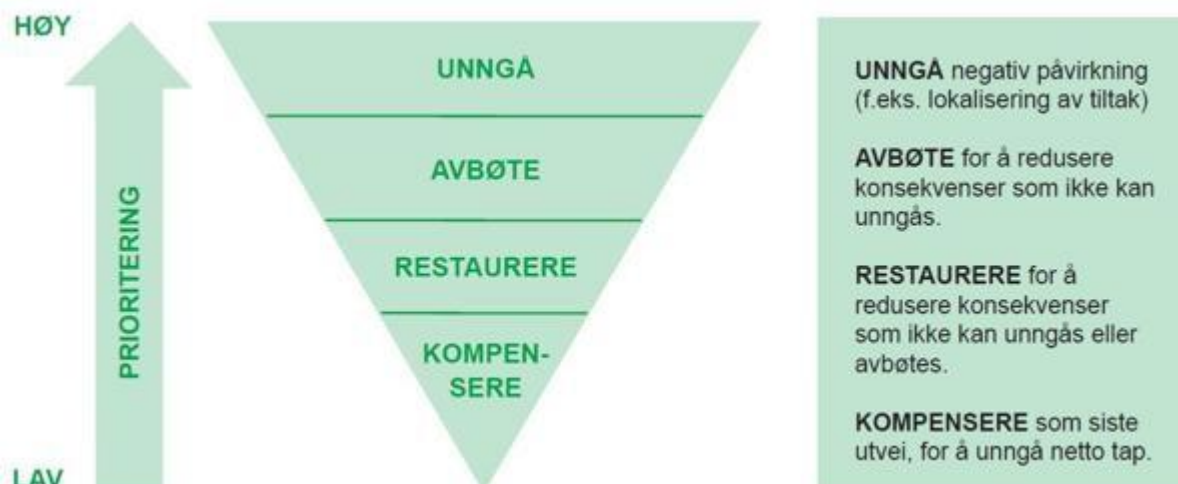
Planprogrammet gjør rede for:

- Premisser for planarbeidet
- Hovedinnholdet i planen
- Utredningsbehov i planprosessen
- Planprosess og framdriftsplan
- Medvirkning

1.2 Planens mål

Hovedmålet med revisjonen av kommunedelplanen for naturmangfold er å sikre at den forblir et relevant og effektivt styringsverktøy. Dette er nødvendig for å møte nye utfordringer, tilpasse seg oppdatert kunnskap og ivareta fremtidige behov. En oppdatert plan styrker kommunens evne til å beskytte naturmangfoldet og fremme en bærekraftig utvikling.

Kommunen skal ha en kunnskapsbasert forvaltning av naturmiljøet som grunnlag for nødvendige beslutninger og målrettede tiltak. Det skal legges opp til at kommunen først og fremst skal unngå negativ påvirkning på naturmangfoldet, deretter avbøte, restaurere og i siste instans kompensere.

Figur 1 Figur fra Meld. St. 14 (2015–2016) -Natur for livet. Figuren illustrerer at størst gevinst oppnås ved å unngå eller begrense, deretter avbøte eller kompensere som siste utvei.

Kommunedelplan naturmangfold skal sikre en helhetlig og effektiv forvaltning som styrker Fredrikstad kommunes innsats for å bevare naturmangfoldet og fremme bærekraftig utvikling. Målsetningen med rulleringen er:

- **Oppdatere kunnskapsgrunnlaget:**
Gjennom ny forskning og kartlegging sikres mer presis informasjon om naturressurser og sårbarheter, noe som vil legge til rette for informerte og gode beslutninger.
- **Redusere antall planer:**
Samordning av eksisterende temaplaner innen naturmangfold gir en helhetlig tilnærming til forvaltningen. Dette bidrar til effektiv gjennomføring av målrettede tiltak.
- **Tilpasse til endrede rammebetingelser:**
Rulleringen skal sørge for at planen samsvarer med gjeldende lover og nasjonale målsettinger for naturvern og bærekraftig arealbruk.
- **Forbedre styringsverktøy for arealbruk:**
En oppdatert plan skal gi et bedre beslutningsgrunnlag for å balansere utbyggingsbehov med hensynet til naturverdier.
- **Styrke medvirkning og legitimitet:**
Ved å involvere innbyggere, fagmiljøer og interessegrupper i revisjonsprosessen

Det skal videre i planarbeidet fastsettes mål for ivaretagelse av naturområder, naturrestaurering, vern av områder, oppdatering av kunnskapsgrunnlag med mer.

1.3 Planavgrensning

Hele kommunens arbeid med naturmangfold skal samles i Kommunedelplan for naturmangfold 2026-2036. I rulleringen vil følgende temaplaner innarbeides i kommunedelplanen: Handlingsplan for bekker, Handlingsplan for Hunnebunn, Handlingsplan mot fremmede arter og Handlingsplan plast. Temaplanene utgår ved vedtak om ny kommunedelplan, og tiltakene i disse planene blir revidert i arbeidet med denne planen. Ved å innarbeide temaplanene i ny kommunedelplan for naturmangfold vil kommunen kunne styrke sitt arbeid med naturmangfold som et tydelig styringsverktøy for både administrasjonen og politikerne.

Det er et mål i Fredrikstad kommune å forenkle planverket ved å redusere antall planer, og denne sammenslåingen av temaplanene er en del av dette arbeidet.

1.4 Nasjonale føringer

På nasjonalt nivå er det fastsatt flere føringer for arbeidet med naturmangfoldet. De nasjonale forventningene til planlegging 2019-2023 vektlegger FNs bærekraftsmål, spesielt mål 14 (liv under vann) og 15 (liv på land), som er sentrale for å bevare naturmangfoldet. Stortingsmelding 14 (2015-2016) advarer om at arealbruk, særlig til vei, boliger og næring, truer naturen. Stortingsmelding 35 (2023-2024) er Norges nye handlingsplan for natur. Meldingen viser hvordan regjeringens politikk skal bidra til bærekraftig bruk og bevaring av naturmangfold. Meldingen beskriver status for norsk natur, og hvordan Norge jobber nasjonalt og internasjonalt for å ivareta naturen. Meldingen beskriver også hvordan Norge skal følge opp Naturavtalen (2022), som blant annet innebærer at følgende mål skal oppnås innen 2030:

- 30 % av jordens land- og havområder skal vernes.
- 30 % av ødelagt natur skal restaureres.
- 50 % reduksjon av introduksjon og etablering av fremmede arter.

Nasjonale miljømål Norge har 23 mål for miljø. Utviklingen måles ved hjelp av miljøindikatorer. De nasjonale målene for naturmangfold er:

- Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.
- Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres.
- Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner.

Vanndirektivet krever tiltak for å oppnå god økologisk og kjemisk tilstand i alle vannforekomster. Ved innlemming av handlingsplan bekker og Hunnebunn i kommunedelplan for naturmangfold vil man kunne jobbe mer helhetlig med vannforvaltningsarbeidet, som en del av naturmangfoldet. Det vil jobbes med hensyn til vannkvalitet i planleggingen, redusering av forurensning, og det å sikre bærekraftig bruk av vannressurser. For forvaltning og bruk av Ytre Oslofjord legges også Helhetlig plan for Oslofjorden til grunn. Planen ble lagt frem av regjeringen i mars 2021, og er en sammenstilling av eksisterende tiltak i kombinasjon med forslag til utredninger og nye tiltak. Kommunenes rolle i arbeidet med forbedring av miljøtilstanden i fjorden ivaretas i stor grad av tiltak som ligger inne i regionale vannforvaltningsplaner.

1.5 Regionale føringer

På regionalt nivå er nasjonale og internasjonale føringer implementert i Regional kystsoneplan for Østfold, vedtatt 2014, som balanserer bruk og vern av kysten. Fylkesplanen vektlegger restaurering og bevaring av natur gjennom plan- og bygningsloven.

Statsforvalterens forventningsbrev for 2024 legger vekt på at kommunene må styrke innsatsen for å bevare og fremme naturmangfoldet. Det forventes at kommunene benytter tilgjengelig kunnskap og kartlegginger for å identifisere sårbare områder, og prioriterer naturrestaurering og bekjempelse av fremmede arter. Statsforvalteren understreker også behovet for tverrfaglig samarbeid og bruk av statlige støtteordninger for å nå de nasjonale målsettingene om naturmangfold.

1.6 Lokale føringer

I kommuneplanens samfunnsdel, vedtatt april 2018, er det et delmål at Fredrikstad skal være en grønn by, hvor vi skal:

- styrke kunnskapen om og hensynet til naturmangfoldet,
- ivareta markagrensen og definere nye områder,
- sikre og ivareta grønne korridorer fra elva til marka, et bynært friluftsliv, og sammenhengende turmuligheter langs elv og kyst,
- sikre dyrket og dyrkbar jord,
- skog- og havressursene brukes og forvaltes på en bærekraftig måte

Kommuneplanens arealdel er kommunens øverste juridiske arealplandokument, og gir de overordnede føringene på hvor det skal være vern og hvor det skal være utbygging. Disse målene og føringene vil konkretiseres i ny kommunedelplan for naturmangfold.

Kommunedelplanen vil utgjøre et kunnskaps- og forvaltningsgrunnlag for kommende rulleringer av kommuneplanens samfunns- og arealdel.

2 Hovedinnholdet i planen

2.1 Plandokumentet

Planen skal utarbeides som en kommunedelplan, med en tidshorisont på 10 år, gjeldende fra det tidspunkt planen vedtas. Den vil bestå av en tematisk del med konkrete mål for naturmangfoldet i Fredrikstad, informasjon om den lokale naturen og hvilke utfordringer kommunen står ovenfor for å ivareta naturmangfoldet. I tillegg vil planen bestå av en handlingsdel med konkrete tiltak. Planen dekker både land- og sjøarealer, og vil fungere som et viktig verktøy for saksbehandling, planlegging og drift av områder som påvirker naturen. Selv om planen ikke er juridisk bindende, vil den gi føringer for å beskytte naturområder, samle kunnskap og fremme tiltak for å bedre tilstanden til forringet natur.

Sentrale temaer i planen vil være oppdatering av kunnskapsgrunnlaget, områder som kan egne seg for vern, samt restaurering av natur. Kommunen vil søke statlige tilskuddsmidler, som støtte til naturrestaureringsprosjekter og Natursats.

Planen skal drøfte og formulerer mål og tiltak innenfor temaene under.

- 1. Sammenstille og oppdatere kunnskapsgrunnlag.**
- 2. Integrere naturmangfold i all kommunal planlegging.**
- 3. Redusere negative arealendringer og tap av leveområder**
- 4. Øke det biologiske mangfoldet.**
- 5. Bevare og styrke truede naturtyper og arter.**
- 6. Bekjempe og hindre spredning av fremmede arter.**
- 7. Forbedre tilstanden i utvalgte vannforekomster.**
- 8. Reduksjon av kommunens plastforbruk og tilførsel av plast og mikroplast til marine miljøer.**

2.2 Handlingsprogram

For å slå sammen tiltak om naturmangfold fra fire ulike planer, kreves en helhetlig tilnærming som sikrer at alle relevante hensyn og målsettinger ivaretas.

Det vil gjennomføres en prioriteringsprosess for å identifisere de tiltakene som har størst positiv effekt på naturmangfoldet, er målbare og som er realistiske å gjennomføre innenfor gjeldende rammer. Basert på prioriteringsprosessen vil det utarbeides en samordnet tiltaksplan som innlemmer de mest relevante og effektive tiltakene fra de fire planene. Denne samordnede planen vil inneholde konkrete mål, tydelige ansvarsområder, tidslinjer og nødvendige ressurser for gjennomføring.

Det skal settes opp en plan for prioriterte skjøtsel- og forvaltningstiltak i planperioden, hvor det da også skal framgå hvor det foreligger kunnskapshull. Ved å samle eksisterende kunnskap om naturmangfold i kommunen, skal planen gi en bedre oversikt over nødvendige sammenhenger.

Oppfølging og evaluering vil skje fortløpende, med en rullering av planen etter fem år, for å justere tiltak basert på oppnådde resultater og ny kunnskap.

3 Utredningsbehov i planprosessen

I kommunedelplan arbeidet vil det være viktig å ha et godt kunnskapsgrunnlag. Gjennom årene har det blitt gjennomført en rekke kartlegginger, både på kommunalt og regionalt nivå, samt av andre organisasjoner. Per i dag er kunnskapen fragmentert og fordelt på ulike planer, rapporter og databaser, noe som gjør det utfordrende å få en helhetlig oversikt.

For å få et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag, skal det i planperioden gjennomføres følgende utredninger:

- Identifisere relevante eksisterende data og rapporter.
- Samle og systematisere denne informasjonen for å gi en samlet oversikt.
- Tilrettelegge data for innlegging i offentlige databaser, slik at kunnskapen blir mer tilgjengelig for både kommunen og andre aktører.
- Identifisere potensielle restaureringsområder, med fokus på områder som kan bidra til å styrke det lokale naturmangfoldet.
- Avdekke kunnskapshull som bør fylles gjennom fremtidige kartlegginger eller undersøkelser.

Listen er ikke uttømmende, og andre behov kan dukke opp underveis.

4 Planprosess og framdriftsplan

Ansvar for gjennomføring av planarbeidet ligger i kommuneområdet Byutvikling. For å sikre deltakelse fra alle relevante deler av organisasjonen, vil det opprettes en prosjektgruppe med deltakelse fra relevante deler av organisasjonen.

Tabell 1. Fremdriftsplan.

Prosess	Forventet framdrift
Forslag til planprogram Formannskap / Bystyret.	Januar/februar 2025.
Høring og offentlig ettersyn, varsel om planoppstart*.	Februar - mars 2025.
Revidering planprogram og innarbeidelse av høringsinnspill.	Mars– april 2025.
Fastsetting av planprogram i Bystyret.	August 2025
Planforslag utarbeides.	Løpende fram til vinter 2025/2026.
Politisk 1. gangsbehandling.	Vår/sommer 2026.
Høring og offentlig ettersyn.	Vår/sommer 2026.
Sluttbehandling.	Høst 2026.

* Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsling av planoppstart (jf. PBL).

5 Medvirkning

Utarbeidelse av planen som en kommunedelplan i henhold til plan- og bygningsloven (PBL) sikrer medvirkning fra alle statlige, regionale og kommunale myndigheter og andre offentlige organer, private organisasjoner og institusjoner, som blir berørt av forslaget. I henhold til PBL § 4.1 skal planprogrammet gjøre rede for medvirkningsprosessen.

Et vellykket arbeid med revideringen krever samarbeid mellom flere aktører, inkludert kommunale virksomheter, lokale miljøorganisasjoner, grunneiere, næringsliv og innbyggere. I henhold til nasjonale retningslinjer for ivaretagelse av barn og unges interesser, skal synspunkter som gjelder barn som berørt part kommer fram og at ulike grupper barn og unge selv gis anledning til å delta. Fredrikstad ungdomsråd er et naturlig diskusjonsforum for dette. Kommunens barnetalsperson vil også få anledning til å uttale seg til planen. En transparent og inkluderende prosess vil bidra til å skape eierskap til tiltakene og sikre at planen får bred støtte.

Regelmessig dialog og informasjonsutveksling mellom interessenter kan også bidra til å identifiseres synergier og minimere konflikter.

For å sikre et solid kunnskapsgrunnlag, involveres interesseorganisasjoner og personer med lokalkunnskap. Ved planoppstart vil kommunen kunngjøre arbeidet via hjemmesider, lokalavis og varsle relevante aktører direkte. Sosiale medier og lokalaviser vil brukes for å få innspill.

Tabell 2. Oversikt medvirkning til planarbeidet.

Hvem	Når	Hvordan
Innbyggere generelt.	Ved planoppstart.	Lokalavis, hjemmeside, sosiale medier.
Innbyggere, næringsliv, grunneiere, organisasjoner og andre interessenter.	Gjennom planperioden.	Eks. åpne høringer, informasjonsmøter, workshop.
Internt i kommunen – aktuelle avdelinger og ansatte	Gjennom planperioden.	Møtevirksomhet, workshop o.l.
Politikere.	Gjennom planperioden og i utvalgsmøter, inkludert ungdomsrådet.	Workshop, orienteringer e.l.

Planprogram – Kommunedelplan for naturmangfold i Fredrikstad

Utgitt av Fredrikstad kommune
Foto: Fotograf Ida Hvattum